

Studiedagen Edelveen goed bezocht

Ook veel interesse van de jonge generatie

Op dinsdag 19 en donderdag 21 oktober werden op Edelveen voor het eerst studiedagen georganiseerd. De belangstelling was groot, vooral ook van de kant van de jongere pelsdierenhouders. In totaal bezochten ruim 45 pelsdierenhouders de studiedagen.

De onderwerpen waarover gesproken werd waren het aantal spenen van een nerts, water in het nachthok en het gebruik van een automatisch voersysteem als de FarmPilot. Daarnaast werd halverwege het programma een rondleiding over het bedrijf gegeven. De besproken onderwerpen kwamen daar nogmaals aan de orde. Het waterleidingsysteem werd kritisch bekeken. De algemene indruk was dat er mooie grote dieren zaten en dat het bedrijf er netjes verzorgd uitzag. Ook was meerdere malen de volgende uitspraak te horen: het is wel duidelijk dat dit soort onderzoek erg tijdrovend is.

Ing. Louise Boekhorst, projectleider NFE te Nederasselt

Het aantal spenen van de nerts

Uit onderzoek eerder op Edelveen uitgevoerd, is duidelijk geworden dat er een correlatie bestaat tussen het aantal spenen en de uitval onder de pups. Als er te weinig actieve spenen zijn, minder spenen dan pups, is de uitval groter. Hoe is het aantal spenen te verhogen en is dit effectief, of te wel is het erfelijk bepaald?

In 'De Pelsdierenhouder' van september 2010 zijn de resultaten van dit onderzoek, zoals gepresenteerd op het NJF congres, te

lezen. Belangrijk resultaat daaruit is de aangetoonde variatie in aantal speentjes bij pups (minimaal 6, maximaal 11).

De vraag blijft natuurlijk wat komt hier werkelijk van tot ontwikkeling als ze zelf fokdier zijn, dat is wat we komend jaar zullen zien. Het tellen van de speentjes bij de pups is niet wat we in de praktijk nastreven. Het is puur uitgevoerd voor onderzoek om vast te stellen of het aantal spenen erfelijk is. Mocht het aantal spenen inderdaad heel erfelijk zijn en selectie erop sneller vooruitgang opleveren dan alleen het selecteren op worpgrootte en uitval tot de 2e telling, dan zou het tellen van spenen bij de moeder tegelijk met de 2e telling een extra selectiecriteria opleveren. Later dan de 2e telling is het spenen tellen niet meer effectief omdat bij het spenen van de pups blijkt dat 1/3 van de melkklierpakketten al opgedroogd is.

De kritische vraag werd natuurlijk gesteld, of dit niet heel veel extra werk is (op Edelveen worden door 2 personen in 1 dag de spenen geteld bij 1500 teven) en of dit wel nut heeft. Ook wanneer je bedenkt dat de helft van het fokbestand normaal gesproken uit jonge teven bestaat waar we de herhaalbaarheid nog niet van weten. Terwijl selecteren op grote worpen met weinig uitval indirect misschien hetzelfde werkt. Want als je selecteert tegen veel uitval, dan selecteer je ook op worpen die meer uitval hebben door een tekort aan spenen. Maar op Edelveen constateren we twee zaken. Allereerst zien we dat de variatie in het aantal spenen in 2009 gelijk is aan 2010 ondanks de selectie op o.a. uitval. Ten tweede zien we dat het aantal speentjes bij pups van gerichte paringen duidelijk hoger is dan het gemiddelde van het hele bedrijf.

Naar aanleiding van deze vragen is grafiek 1 gemaakt. Hierin is te zien dat er bij de jonge teven in 2009 en in 2010 een variatie in actieve spenen is bij iedere worpgrootte (6 t/m 10). Dieren uit deze worpgrootten komen op basis van dit criterium voor fokdier in aanmerking. De grafiek geeft het

aandeel teven met minder dan 7 spenen (4 of 5 of 6), met 7 spenen (gem. van Edelveen) en meer dan 7 spenen (8 of 9).

De variatie is er bij iedere worpgrootte. Het is dus niet zo dat een jonge teef met 6 spenen ook maximaal 6 spenen ontwikkeld. Dat is bij 50% zo, maar 30% heeft 7 spenen en bijna 20% meer dan 7. Het is duidelijk dat het aandeel lager dan 7 afneemt naar worpgrootte en het aandeel groter dan 7 toeneemt. Besluit je om alle teven met minder dan 7 spenen niet te gebruiken, dan blijft 65% van de teven over. Hou je ook de teven met 6 pups en 6 spenen, dan blijven zeker 70% van de teven over. Dus met het tellen van spenen is sneller vooruitgang te behalen. Volgend jaar zullen we zien of alle aanwezige speentjes bij de pups ook tot ontwikkeling komen op het moment dat het fokdieren zijn. In ieder geval is de herhaalbaarheid bij de oude teven groot, vorig jaar veel spenen betekent ook het komend fokseizoen veel spenen.

Water in het nachthok

In 2008 is men op Edelveen gestart met een project waarbij nertsen in de lactatie de beschikking kregen over een extra drinknippel in het nachthok. Uit buitenlands onderzoek bleek dat er twee weken zit tussen het moment waarop de pups

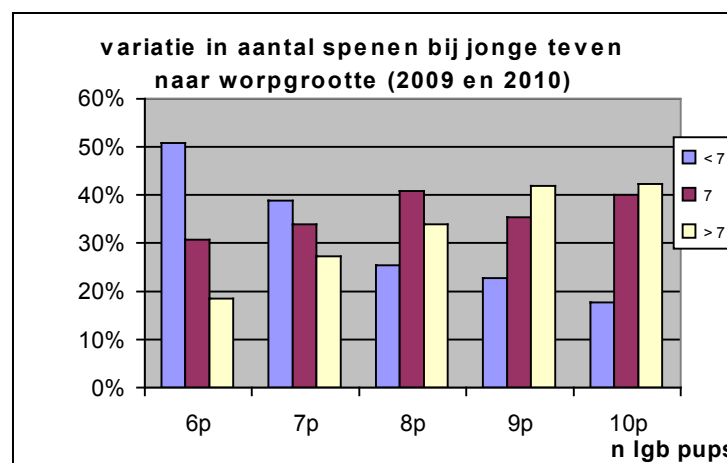
beginnen met het opnemen van vast voedsel en het drinken aan de drinknippel. In de praktijk wordt de extra vochtbehoefte in die tijd gedekt door extra water aan het voer toe te voegen en het zogenaamde saliva licking. Pups hangen aan de lippen van de teef en drinken het speeksel.

In 2008 kreeg elk nachthok een eigen drinknippel, waardoor het mogelijk was het waterverbruik van de nippel in het nachthok te meten. Gedurende enkele weken werd er veel water verbruikt, maar onduidelijk was of het alleen opgenomen werd door de pups of ook door de oude teef. Afgelopen zomer is opnieuw water in het nachthok aangeboden. Ditmaal was een blijvende waterleiding aan de voorkant van het nachthok gemonteerd.

Over de nut en noodzaak van extra water in het nachthok werd veel gediscussieerd. Ook over de proefopzet, in het vervolgonderzoek zou ook een extra proefgroep meegenomen moeten worden die extra water aan het voer toegevoegd krijgt en eventueel nog een andere proefgroep die 2x daags gevoerd wordt i.p.v. 1x daags zoals gebruikelijk op Edelveen. Achterliggend idee hierbij is dat bij tweemaal daags voeren het voer minder uitdroogt en de dieren actiever zijn.

Ook over de eventuele plek van een watervoorziening in het nachthok is veel gediscussieerd, de waterleiding aan het voerpad is gevoeliger voor beschadiging, maar het is wel ideaal bij onderhoud. In bestaande situaties is het niet altijd makkelijk zo toe te passen omdat het rijpad toch gauw 5-10 cm smaller wordt. Ook de hoogte van de nippel werd besproken, die hing nu op 4 cm maar zou best hoger mogen b.v. 7 cm. Natuurlijk kwam de vraag over het bevuilen van de nachthokken aan de orde. Als nert-

Grafiek 1: variatie spenen bij jonge teven

sen met water gaan spelen of tegen de nippel aan liggen krijg je meer vervuiling. Dit kwam maar in een enkel nachthok voor en zal deels voorkomen worden als de nippel hoger hangt. Een alternatief zou bijvoorbeeld zijn een leiding op het nachthok te maken aan de kant van de ren. Dit kan op Edelveen echter niet omdat daar de klep aan de voorkant zit. Ook werd geopperd om de nippel in de ren juist net aan de buitenkant van het nachthok te maken, zodat het nachthok niet besmeurd wordt, maar de vraag is of de pups de nippel dan net zo makkelijk vinden.

Andere genoemde voordelen zijn dat het water in de sheds in de zomer juist koeler is dan aan de zonzijde van de sheds, ook in de winter als de koude oostenwind op een shed staat is het makkelijker om dan daar het water aan te bieden. De oplossingen die hiervoor in de praktijk nu toegepast worden, geïsoleerde waterleidingen en in de zomer het water door laten stromen, werken echter ook goed.

Al met al is dit een onderwerp dat nog lang niet uitgekristalliseerd is. Ook het nut en de noodzaak zijn nog niet voldoende duidelijk. Zet bijvoorbeeld het geringe gewichtsverschil door in de groeiperiode? Dit onderzoek krijgt dan ook zeker een vervolg in 2011.

Werken met voedercurven in de FarmPilot gedurende de reproductieperiode

Dit gedeelte van de studiedag was het moeilijkste om in goede banen te houden. Van de aanwezige pelsdierenhouders was beide dagen ongeveer de helft gebruiker van een automatisch voersysteem. De opzet van deze presentatie was deels tekst en uitleg over hoe voedercurven toe te passen in een automatisch voersysteem en bespreking van de voor- en nadelen. In de praktijk werkt, op een enkeling na, nog niemand met voedercurven. De besproken voedercurven hadden betrekking op de conditio-neringsperiode en de dracht, waarbij de

BS-beoordeling als uitgangspunt genomen wordt. Daarnaast werden de toegepaste voedercurven in de lactatieperiode besproken. Hierbij hanteert Edelveen curven per nestgrootte die per 2 pups veranderen. De curven moeten vooraf in de software ingevoerd worden en gelden voor de eerste 50 dagen van de lactatie. Er worden dan 5 verschillende curven gemaakt, voor 1 en 2 pups, 3 en 4 pups, 5 en 6 pups, 7 en 8 pups of 9 en 10 pups. Deze curven worden de eerste 35 dagen van de lactatie afhankelijk van de worpgrootte per dag met 101% tot 104% bijgesteld t.o.v. de dag ervoor. Op dag 36 en 37 vindt geen verhoging plaats en daarna is de dagelijkse verhoging 103% tot 107% tot dag 50 van de lactatie. Daarna blijkt de voedercurve af te vlakken.

Op de dag na werpen, als de pups geteld zijn, wordt de bijbehorende curve aan het nest gekoppeld. Uiteraard moet er daarna nog geregeld geplust en gemind worden maar iedere dag wordt bij het berekenen van de voerbehoefte van een nest de nieuwe hoeveelheid als uitgangspunt genomen en wordt deze procentueel aangepast tijdens de rest van de lactatie.

Er is niet voor gekozen de voeropname van alle worpen, ongeacht hun worpgrootte, per dag een vast percentage te laten toemen, omdat de kleine worpen dan teveel voer krijgen en de grote worpen te weinig krijgen.

Na het theoretische verhaal over het auto-

matische voersysteem werd de FarmPilot direct aangesloten op de beamer, zodat het scherm van de FarmPilot in het groot op de muur verscheen. Aan de hand hiervan konden praktijkproblemen direct uitgelegd worden. Dit verzandde echter in een één op één uitleg (niet minder nuttig weliswaar), terwijl de rest van het gezelschap in onderlinge discussie ging. Natuurlijk zijn er altijd ook praktijkproblemen die niet direct opgelost konden worden. Bijvoorbeeld de problemen, waar sommige bedrijven tegen aan lopen, met het synchroniseren van de systemen. Dit is iets wat alleen op grotere bedrijven speelt, omdat zij in verband met hun omvang met meerdere systemen werken. De pelsdierenhouder waarbij dit wel lukt legt dat dan graag aan z'n collega's uit tijdens zo'n studiedag. De meeste gebruikers passen 'kooivoeding' toe, terwijl Edelveen 'diervoeding' toepast. Bij diervoeding zijn alle gegevens aan een dier gekoppeld, bij kooivoeding aan de kooi (met barcode). Beide systemen functioneren naar tevredenheid, maar bij diervoeding heb je meer mogelijkheden in de groeiperiode. Ook werd besproken hoe je bijvoorbeeld een hele rij of shed in een keer minder of meer kunt geven. Opvallend was dat een van de gebruikers ook gebruik maakt van het automatisch voersysteem om in de paartij te flushen, iets wat we op Edelveen tot nog toe niet gedaan hebben.

Het waren informatieve bijeenkomsten met een open karakter, waarin iedereen zijn mening kon geven, vragen kon stellen en ideeën kon aandragen. Het doel van deze dagen is daarmee bereikt; iedereen heeft er iets kunnen leren. In onze ogen ook een goede manier om onderzoeksresultaten en de manier waarop het onderzoek uitgevoerd is uit te dragen naar de pelsdierenhouders. Deze dagen zullen in 2011 weer op de agenda komen.

